

Oxford město historie, vědy a studentů

Jak říkají Angličané „Oxford balancuje na pupku Anglie, kde se východ setkává se západem, sever vítá jih a dvě řeky se stékají v jednu“. Každý návštěvník musí být okouzlen a nadšen. Ze všech stran na něho dýchá anglická historie představovaná znamenitou starobylou architekturou, pro níž po staletí ti nejlepší básníci hledali vhodná slova, aby byli schopni ji popsat. Oxford je prastaré evropské univerzitní město ležící na soutoku Temže a Cherwellu 85 km západně od Londýna. Jeho historie sahá do 10. století. Poprvé se v historických pramenech připomíná v roce 912. Jeho jméno vzniklo pravděpodobně z historické skutečnosti, že zde byl brod přes řeku – the ford for oxen – brod pro dobytčata. Když Normané dobyli Anglii postavili v Oxfordu v 11. století hrad, a tak se toto místo stávalo postupně významným centrem. Učenci sem poprvé přicházejí ve 12. století, když zde začaly vznikat školy vedené kláštery. V roce 1185 byl již Oxford považován za středisko církevního školství Anglie, a tak v roce 1209 zdejší učitelé obdrželi zvláštní privilegia, která se později rozšířila o privilegia příslušející univerzitě. V roce 1209 se zde hovoří již o sed-

mi kolejích, což učinilo Oxford konkurentem do té doby nejvýznamnější univerzity v Paříži. Jak praví historická literatura, rozvoj univerzity však vedl i k nepřátelství mezi městem a vysokým učením. Docházelo dokonce k pouličním bitkám, při nichž mnoho studentů přišlo o život. Situaci nakonec vyřešilo nařízení, podle něhož muselo město za každého zabitého studenta platit pokutu, kterýžto zvyk se udržel až do roku 1825. V roce 1581 se stala univerzita baštou anglikánského učení, což vedlo k potlačení klášterních kolejí. V letech 1642 – 1646 se stal Oxford sídlem královského dvora. Předpisy, které s sebou nesla konverze k anglikánství, vedla ke spořádanému životu studentů, ale zároveň i k odchodu mnohých vědeckých kapacit, jež zde přednášely. V 19. století zde začaly vyučovat i světské osoby a brzy nato se mezi studenty objevily i první ženy.

Od 14. století do současnosti zde bylo založeno dalších 32 kolejí, každá z nich má samostatné postavení a všechny společně tvoří Univerzitu. Centrem Oxfordu je Carfax, místo, kde se kříží High Street, Queen Street a Saint Aldate's a kde stojí věž Carfax Tower ze 13. století. Z její výzdoby každého

návštěvníka upoutají sošky rytířů. Z ulice St. Aldate's Street, vycházející z Carfaxu, stojí radnice (Town Hall) a o něco jižněji kolej Pembroke College, založená v roce 1624, její budovy však dostaly současnou podobu až v 19. století. Na stejné ulici najdeme největší a nejmalebnější kolej Christ Church College, založenou v roce 1525 kardinálem Wolseym. Původně byla podle svého zakladatele nazvána kardinálská, ale v roce 1532 ji král Jindřich VIII. přejmenoval na kolej Jindřicha VIII. Současné jméno dostala až v roce 1546. Zde je také věž Tom Tower se zvonem se zvonek Great Tom, který každý den po 21.00 hodině po dobu pěti minut odbíjí 101 úderů, čímž je dodržena tradice, podle níž v historické době bylo zvoněním svoláváno všech 101 studentů do koleje. Dodnes se udržuje ještě jedna tradice, že po zvonění se uzavírají všechny brány. V sousedství stojí katedrála – Christ Church Cathedral – postavená ve 12. století.

Vedle katedrály jsou další koleje, z nichž je třeba na prvním místě jmenovat Oriol College, založenou v roce 1326. Její současné budovy však pocházejí až ze 17. – 18. století. Vedle je Corpus Christ College z roku 1516. Ve stejné ulici je i Merton College, nejstarší kolej Oxfordu (založena roku 1264). Tvoří ji komplex budov ze 13. – 14. století, svírající nádvoří Mob Quad. Zde se každý vědec bezpochyby musí zastavit, protože jeho západní a východní stranu tvoří knihovna založená v roce 1377, jež je nejstarší knihovnou Anglie.

Na křižovatce ulic High Street a Catte Street je All Souls College, která byla založena v roce 1438. Její knihovna obsahující 100 000 svazků je z roku 1756. Za ní na Catte Street je další kolej Hertford College, založená v roce 1740, současnou podobu však má z roku 1874.

Na High Street stojí i Queen's College z roku 1340, kde studovala řada význam-

ných státníků včetně řady anglických panovníků. Na protější straně High Street je tzv. University College, kterou podle pověsti založil Karel Veliký. Historické prameny však uvádějí, že její budovy byly postaveny v letech 1249 – 1280. Do současnosti však nedochovaly, a tak dnešní návštěvník se může setkat již jen s přestavbou ze 17. – 18. století.

Na High Street navazuje Queen's Lane, na níž stojí Queen's College Saint Edmund Hall, založená a postavená ve 13. století Edmundem z Abingdonu. O něco dál stojí New College, založená roku 1379.

Na High Street rovněž stojí Magdalen College, postavená v roce 1458 biskupem z Winchesteru, který zde vybudoval i nemocnici Sv. Jana (Hospital of St. John). Tato kolej je považována za nejkrásnější v Oxfordu.

Mezi třídami High Street, Turl Street, Broad Street a Catte Street se nachází řada dalších významných univerzitních oběktů. Především je to Bransnose College, založená v roce 1509. Velký komplex budov tvoří i Lincoln College, založená v roce 1427. Severně odtud je Divinity School, jež je zachovalou ukázkou středověké školní budovy. Známá je i Trinity College, založená v roce 1554, kdy byla postavena na místě benediktinské koleje, jejíž dějiny se začaly psát již ve 13. století. Tehdy byla jmenována jako Durham College. Každého návštěvníka zde zejména zaujme tzv. Cottages – středověké domečky, jež byly obydleny studentů. V této části města je i Balliol College, založená v roce 1262, na níž navazuje St. John's College z roku 1555. Při Road Parku je Keble College z roku 1870.

Viktoriánské stavby Oxfordu, které každého okouzlí, přímo přitahují vědce, učitele i studenty z celého světa. Každá významná světová univerzita si pokládá za čest mít možnost udržovat s Oxfordem pravidelné

kontakty. Vztahy českých vědců k profesorům Oxfordu mají své počátky ve vztahu Jana Husa k učení Johna Wycliffa. Brněnská právnická fakulta, jako jedna z mála východoevropských vysokých učení, v posledních letech využila možnosti, za pomoci Nadace Jana Husa (The Jan Hus Foundation) navázat pravidelné kontakty s The Oxford University Law Faculty. Počátek této spolupráce je z února 1992, kdy skupina učitelů brněnské právnické fakulty na pozvání The Society of Public Teachers of Law navštívila Univerzitu v Oxfordu. Návštěva u anglických profesorů vyvolala zájem o trvalejší spolupráci založenou na pravidelných vzájemných osobních kontaktech. V minulém roce proto brněnskou právnickou fakultu navštívil prof. P. Birks se zajímavou přednáškou o vlivu římského práva na vývoj práva v Anglii. Z jeho iniciativy ve spolupráci s prof. J. Razem, dr. J. Gardnerem a dr. S. Fredmanovou byla do Oxfordu pozvána další skupina učitelů právnické fakulty Masarykovy univerzity za účelem účasti na sympoziu on Constitutions and Judicial Review konaném ve dnech 12. – 16. července 1993. Členy delegace byli z brněnské právnické fakulty doc. JUDr. Jan Filip, CSc. JUDr. Ilona Schelleová,

JUDr. Jan Svatoň, CSc., JUDr. Soňa Skulová, JUDr. Michal Lamparter a doc. JUDr. Karel Klíma, CSc. z právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Týdenní sympozium bylo zaměřeno na problematiku právního státu, ústavních tradic, základů a možností soudního přezkumu občanských svobod z hlediska vnitrostátního práva a mezi národní ochrany lidských práv. Z anglické strany se kromě jmenovaných dále této akce prof. P. Craig, prof. M. Janis, dr. P. Cane, dr. S. Gibson a dr. A. Sanders.

Vlastní průběh sympozia, jakož i na něj navazující řada pracovních a velmi přátelských setkání nejen mezi účastníky sympozia, ale i s dalšími učiteli a stipendisty oxfordské univerzity, vedly k výměně vědeckých poznatků a zkušeností z oblasti pedagogické práce, jakož i k navázání řady osobních kontaktů. Celkově vyzněla účast delegace brněnských učitelů v Oxfordu jako úspěšná akce, umožňující navázat další hlubší kontakty mezi oběma univerzitami. Dalším takovým krokem je námět na uspořádání obdobného sympozia v příštím roce na hrněnské právnické fakultě za účasti britských učitelů, který vzešel v závěru sympozia ze strany britských kolegů.

Ilona SCHELLEOVÁ